

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Fides

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

FESTVM STATVERE.

*Dies festi de
iure statui
debent cum
consensu
populi.*

*Ar ex con-
suetudine
statui solus
Episcopus.*

*Qui in hoc
si parcissi-
mus.*

*Et non sta-
tuat colendi
diem Beati
nondum
canonizati.*

16. **E**PISCOPUS non potest sine consensu populi dies festos instituire, ex c. conquestus, de feriis. Unde ait Palatius de contror. lib. 2. cap. 10. quod si ipse solus instituit, non tenentur populi illos servare, id si præcipit servari sub excommunicatione, provocandum esse ad Metropolitanum, vel si ipse est Metropolitanus, ad Papam. Alioqui enim Episcopi instituent festos, quos volent, cum maximo eorum, qui suis laboribus vitant, detrimento. Sed hoc procedit de iure: nam Fagund. præc. 2. lib. 1. cap. 3. n. 11. & alii asserunt, de consuetudine dies festos sola Episcopi auctoritate iudicis, adhibito Clericorum consilio, non suffragio. Et si populi consensus requiritur, sufficienter haberi, quoties non contradicit. Quod autem Episcopus in synodo dies festos statuere possit, tradit Gavantus in enchir. part. 2. alleg. 105. n. 39. Debet tamen Episcopus esse parcissimus in institutione festorum. Ita Sayrus lib. 7. c. 3. n. 16. p. 4. t. 4. ref. 178.

17. Et quamvis Suarez de Relig. tom. primo lib. 2. cap. 11. num. 4. & 5. doceat, licet Episcopo instituere diem festum alicujus Beati nondum canonizati, quia beatificatio est quedam canonizatio minori apparatu celebrata; Ego tamen contrarium teneo cum Villalobos, & Cartellino de Canon. sancti. cap. 2. p. 107. §. 2. & sequent. Unde, ut Respublica Venerorum festum B. Salonii coleret, à Summo Pontifice Paulo V. impetravit. part. 3. tract. 5. ref. 9. Ideo neque ab Episcopo festum potest transferri; ita Gavantus, quidquid dicat Pater Gobat. part. 10. tract. 16. resol. 7.

F I D E S.

Fidei definitio.

Materia.

Divisio.

1. **F**IDES definiti potest, assensus eorum, quæ Spiritus sanctus Ecclesie revelavit, quia spiritus sanctus revelavit, Fidei materia est omnis veritas revelata, quæ in Sacris scripturis, traditionibus Apostolicis, Conciliis approbatis, & declarationibus Summi Pontificis quatenus talis, continetur. Alia est implicita, qua quis credit quid-

quid tenet Ecclesia: alia explicita, qua quis credit fidei veritates in se ipsis distincte, ut Trinitatem divinarum Personarum, Unitatem Essentia, &c.

2. Jam verò, nemo tenetur habere fidem explicitam omnium, quæ credenda sunt. Est enim ferè impossibile omnes articulos, & veritates scripturæ, Conciliorum, &c. ab aliquo sciri. Sed satis est quod quisque aliquos credat in particulari, & explicitè, pro qualitate scientiæ, & personæ, reliquos verò implicitè, id quod est necessarium necessitate mediæ. Nam, sine fide impossibile est placere Deo.

3. Mytheria Circumcisionis, adventus Magorū, & missionis Spiritus sancti non oportere explicitè credi, docet Tannerus in 2. 2. disp. 1. q. 7. dub. 3. n. 68. Et ideo ait Coninch in 2. 2. disp. 14. dub. 10. n. 190. dicta mytheria ignorantes non peccare mortaliter. Idem de Communionis Sacramentorum ait Villalob. 1. 2. tract. 1. disp. 4. n. 3. Contra Turtian. in 2. 2. 1. disp. 28. dub. 1. Idem de Creatione mundi in tempore Suarez de fide disp. 13. sect. 4. n. 96. Et probabilem esse opinionem multorum idè dicentium de Virginitate B. V. post partum quamvis oppositum sit probabilius. Substantiam, & rationem Baptismi, Eucharistiæ, & Pœnitentiæ omnes explicitè scire debent. Sicut etiam aliorum Sacramentorum, quando quis ea suscipere voluerit. Ita Villalobos ubi sup. n. 4. & alii contra Lorcam in 2. 2. q. 2. art. 8. disp. 23. mem. 1. n. 19. p. 3. tr. 5. ref. 48.

4. Trinitatis, & Incarnationis fidè Sacramentorum, quando suscipiuntur. Fides S. Trinitatis, & Incarnationis debet esse explicita in adultis. Sicut aliorum Sacramentorum, quando suscipiuntur. Fides S. Trinitatis, & Incarnationis debet esse explicita in adultis. Quamvis quod plerumque evenit in rudis, & probabile sit, mutis. Unde ait Azorius tom. 1. lib. 8. c. 6. aliquos vel quæst. 6. quod rudis qui non potest percipere mysteriū Trinitatis, satis est, quod suscipere, credat.

Necessitas.

*Fides explicita circum-
cisionis, ad-
ventus Mago-
rum, & des-
cen-
sus Spi-
ritus sancti,
non necessa-
ria.*

*Sicut nec cõ-
munionis
Sacramentum.
Quid de fide
creationis in
tempore.*

*Et Virgini-
tatis Maria-
post partum.
Fides explici-
ta Baptis-
mi, Euchar.*

*Pœn. quoad
substantiam,
necessaria.*

*Sicut aliorum
Sacramentorum,
quando
suscipiuntur.
Fides S. Trini-*

*Et Incarna-
tionis debet
esse explicita
in adultis.*

*Quamvis
quod plerumque
evenit in rudis,
& probabile sit,
mutis. Unde ait
Azorius tom. 1. lib. 8. c. 6. aliquos vel
quæst. 6. quod rudis qui non potest percipere
mysteriū Trinitatis, satis est, quod suscipere,
credat.*

credat explicitè alios clariores, scilicet, Christum filium Dei, natum ex Maria Virgine, passum, crucifixum, &c. Et Tāner. ubi sup. dub. 2. n. 49. quod, qui nullo pacto ea mysteria cōcipere potest, comparandus est in hac re cum fatuis, & infantibus, quos præceptum non obligat. Vide Sanch. ubi sup. c. 3. num. 18. & 23. docentem, quomodo rudes dicantur explicitè credere, etiam si substantiam articulorum non percipiant. *part. 3. tract. 5. ref. 49. & referendum iterum in part. 5. tr. 13. ref. 84.*

Qui etiam excusantur à mortali si ignorent. 5. Nota etiam hic, quod quamvis fides les suadendi sint, ut Symbolum, Decalogum, Ave Maria explicitè sciant, & memoria retineant, sicut etiam signaculum Crucis: non tamen est peccatum mortale, sed veniale, illa nescire, dummodo illorum substantia sciatur, & intelligatur. Ita de primis quatuor suar. *de fide disput. 11. sect. 5. num. 8. contra Palatium in 4. diff. 15. disputat. 19.* & de signaculo Crucis Sanch. c. 3. n. 14. contra Villalob. in sum. tom. 2. tr. 1. diff. 4. n. 12. *part. tract. 5. resol. 48.* Et tandem, & olim *part. 2. tract. 16. ref. 12.*

Fides interna quoad habitum semper necessaria. 6. † Fides necessaria est, tam interna, quam exterior illius confessio †. Et quidem interna quoad habitum semper est necessaria: quoad actum ait Villalobos *diff. 2. num. 2.* per se obligare infidelē, quando sibi Fides sufficienter proponitur: pueros baptizatos nutritos inter fideles cum ad usum rationis pertingunt, & Fidei mysteria audiunt necessario credenda Item quando fidelis tentatur de Fide, ut tentationi resistat. Addit Mendoza in 2. 2. *diff. 93. §. 5.* contra Sanchez *cap. 1. n. 2.* obligare etiam fidelem in articulo mortis, unde tunc à circumstantibus ad actus fidei excitari solet. Item, & intra singulos annos ad conservandum habitum. Per accidens autem ait Villalobos ubi sup. adesse obligationem eliciendi actum fidei, quando instaret præceptum illam exterius confitendi. Item quando recuperanda est gratia amissa: nam ad hanc requiritur spes, ad spem Fides. Et cum ad esset periculum com-

Sed aliquando per se.

Et aliquando per accidens.

mittendi aliquod peccatum in alia materia: si actus Fidei non eliceretur, *part. 5. tr. 13. resol. 19.*

7. Præceptum exterioris confessionis fidei non semper obligat ad respondendum infideli interroganti, an aliquis sit Christianus. Sed regulariter tunc solum quando Fidei confederet in Religionis injuriam, aut proximi nocumentum. Ita Banez in 2. 2. *quæst. 3. art. 2.* In aliis autem casibus potest quis interrogantem aliquo pacto eludere, non tamen negare, se esse Christianum. Ita Filliuc. *tom. 2. tract. 22. c. 3. num. 65. p. 3. tr. 5. resol. 49 in fine.*

8. Professio fidei emittenda est ex Trident. *sess. 24. c. 12.* ab omnibus provis de beneficio curato infra bimestre à die possessionis, sub pœna amissionis fructuum. Sed hæc pœna non incurritur ante sententiam. Et qui ex ignorantia vel inadvertentia omisit, nec post sententiam solvere tenetur in conscientia. Ita Villalobos *tom. 1. tractat. 1. diff. 6. numer. 6.* Qui addit, non solum ab his dictam professionem fieri posse per Procuratorem, sed etiam ab Episcopo. Sed Bonacina *de elect. distinct. 50. num. 3.* & alii dicunt, professionem fidei fieri debere per semetipsum, & sic declaravit Sacra Congregatio ann. 1620. teste Barbosa in *summ. V. Professio fidei 1. §. 5. tr. 14. resol. 23.*

9. † Quamvis autem non semper sit necessarium, fidem exterius confiteri, est tamen semper necessarium, non ostendere per se aliquam sectam. Sed his non obstantibus, † Existimo cum Sa. *V. fides numer. 5.* contra Cajetanum in 2. 2. *quæst. 3. art. 2.* licitum esse ob periculum mortis, ob justam ab hoste victoriam reportandam, vel ob aliam causam gravem, & necessariam, uti in terris Turcarum pileo cum tobalea alba, & Romæ cum signo flavo more Judæorum: nam hujusmodi signa non sunt de se protestativa falsæ Religionis, sed sunt res de se indifferentes. Unde nec continent mendacium, nec fidei negationem, sed occultationem tantum cum materiali simulatione. Confirmatur: nam, quem admodum

Fides externa non obligat ad proficiendum cuiusque, & semper.

Sed quando ita exigat Religionis honor aut proximi necessitas. Episcopi, & beneficiati curati in ingressu ad beneficium tenentur emitte fidei professio- nem.

Licet ob magnam causam uti pileo cum tobalea alba in terris Turcarum.

Vel cum signo flavo

mora lu-
daorum.
Non tamē
vestibus
per se ordi-
natis ad
cultum sal-
sa secta.

admodum verbis, vel signis æquiuocis
possumus ad libitum vti vel pro princi-
pali significato, vel pro alio, etiam si ab
audiente aliter intelligatur, & hoc ad
occultandum secretum: Ita in casu no-
stro, par 3 tr 5. ref. 49. & iterum referen-
do in part. 7. resol. 33. Plus addit Sanchez
c. 4. num. 10. nimirum licere vti vesti-
bus, per se primo de puritate ad supersti-
tiosum cultum alicuius falsæ sectæ, nam
semper retinent communem aptitudi-
nem regendi corpus, ad quem finem po-
test quicumque illa usurpare, contem-
pta quacumque alia hominum institu-
tione, & deceptione. etiam si inde le-
quatur scandalum. Hæc opinio est pro-
babilis, sed contraria Suar. de fide d' sp. 14.
sect. 5. num. 12. probabilior ref. 49. cu. 8. Sed
plus & referendo postea in part. 5. tract.
7. ref. 34.

Sed an li-
ceat fingere
falsam sectam
utendo il-
lius carri-
monis cu-
civis cau-
telis:
Lorca affir-
mar.

10 Nota hic ex Lorca in 2. q. 6. disp.
24. num. 4. licere etiam falsam Religio-
nem fingere utendo carimonis, quibus
illa vtitur in suo cultu, non quatenus ra-
libus, sed ob alium finem, & hanc cau-
sam etiam si fiat ad hoc, ut videntes
credant, illa usurpari, ut carimoniam il-
lius Religionis. Dummodo tales sunt, ut
ratio cultus ab ipsis separari possit. seculi
dd, ut absit scandalum: & terrore tali
vlu obscureretur confessio fidei debita.
Ratio autem est, quia hæc non est, nisi
simulatio, aut potius dissimulatio. Sed
an hæc opinio sit probabilis, alij iudi-
cent: nam illam nouissime impugnat
Coninch de fide d' sp. 14. dub. 3. num. 28. f
Et damnauit Sacra Congregatio S. Of-
f. iij. Et sanè scandalum in hoc casu ces-
sare non potest. * Licet tamen est in
exercitu, vel classe consueta Turcarum
vexilla erigere, etiam si esset signum Ma-
hometis. Ita Tannerus in 2. 1. quæst. 3. art.
2. disput. 1. quæst. 7. dub. 120. contra Azor.
rom. 1. lib. 8. c. 27. quæst. 6. part. 3. tr. 5. ref. 49.
& Notandum est etiam. Licetum etiam est
ex dictis, v. plurimū comedere cibos ve-
titos inter hæreticos, & infideli-
um ad euertendum graue dan nūm, dum-
modo absit scandalum & præcepti Ec-
clesiastici contemptus. Nam signum ci-
borum, licet aliquo pacto fideles distin-

Summa Diana.

guar ab infidelibus, non est tamen in-
stitutum ad falsæ fidei professionem. Ita
Sanchez cap. 4. num. 25. part. 5. tract. 7. ref.
35. Imò Duall. in 2. 2. de fide quæst. 3. art.
2. concl. 2. asserit Catholicos Angliæ res-
cendendo carnis in Quadragesima, & in
diebus Veneris, non peccare, quamuis
talitatis elus fuerit introductus in protesta-
tionem Evangelicæ libertatis. Cuius
rationes videbis apud ipsum. part. 5. tr.
7. ref. 33. in fine. Sed in nullo pacto ad-
mittendum est. An verò liceat ex gra-
ui magis idolum Ethnicis, & synagogam
Iudæis construere, agnum vendere, &c.
vide V. Peccato cooperari, à num. 7.

tandū gra-
ue damnū.
Nisi alicu-
bi vsus ta-
liū ciborū
introduc-
tus in prote-
stationem
hæresis, vs
in Anglia.

FILIVS.

1 Filius plebei adoptatus à viro no-
bili non gaudet nobilitate, sicut
qui à patre nobili, & matre ignobili na-
tus est. Diana part. 9. tract. 7. ref. 83.
2 Filius Ciuis natus antequam pater
in numero Ciuium sit adscriptus, gaudet
parris priuilegio. p. 8. tr. 7. ref. 39.
3 Filius non obligatur in conscientia
soluere pecuniam mutuo acceptam à
patre. Valerius, etiam si mutuum sit ver-
sum in vtilitatem pupilli. Escobar, part.
8. tract. 7. ref. 7. part. 9. tr. 9. resol. 13.
4 Filius pauper habens patrem, &
filium diuites debet à filio petere alime-
ta, & non à patre: Sicut habens patrem,
& filium pauperes in extrema necessi-
tate potius patri, quam filio tenetur
subuenire. Machad & alij par. 10. tract.
13. resol. 3.

Filius gau-
det priuile-
gio patris.
Secus de
plebeio ad-
optatus.
Non tene-
tur soluere
mutuum à
patre ac-
ceptum.
Filius pau-
per debet
petere ali-
menta à filio
diuite, &
non à patre.

FORNICATIO.

1 * FORNICATIO est species lu-
xuriae, & definitur potest. Con-
cubitus hominis soliti cum muliere sol-
licita. Est peccatum mortale. At enim
Apostolus ad Ephes. 5. Omnis fornicator
non habet hereditatem in Regno Chr/isti.
Dati tamen potest de ea ignorantia in-
uincibi-

Fornicatio
quid
An sit mor-
tale?

Bbb

uincibi-